

A l'inici de la guerra europea (1914) els sectors conservadors mataronins són partidaris, almenys sentimentalment, dels imperis centrals. Però ben aviat la possibilitat d'exportar productes tèxtils als aliats, a França més concretament, els farà canviar de banda, i ésser a la vegada fervents partidaris de la neutralitat, que permetia de fer negocis amb les dues parts.

Només els catòlics parlaran de pau.

ELS CONSERVADORS DAVANT L'ESCLAT DE LA GUERRA EUROPEA (1914)

CAUSES DEL SUPORT ALS IMPERIS CENTRALS.

Els sectors conservadors de Mataró eren compostos per monàrquics, carlins, catòlics i una part dels liberals. Des de bon principi, ja abans de començar la guerra, van fer palesa la seva opció des de la premsa local i particularment des del *Diario de Mataró y su Comarca*.

Les causes exposades són molt variades; una d'elles, la germanor racial entre el nostre poble i els pobles centreuropeus, com ho demostra el text d'un article publicat a l'esmentat *Diario, Latinismo y Germanismo: En la explosión de mentiras que, como primera hazaña, ha provocado la guerra, un hecho*

indudable puede hacerse constatar: la animosidad casi unánime contra Alemania ... Alemania es más asequible, más humana, mucho más humana, más continental, más europea, más nuestra... (1) O l'admiració per certes característiques que normalment es donen com a part fonamental dels pobles germànics: Todos contra ella: Siempre hemos sido admiradores entusiastas de Alemania, de su tesón, de su espíritu metódico y disciplinado, de su fe en sus destinos... (2) També la morbositat que suposa la guerra com a esdeveniment espectacular i digne de la major glòria. Con todas las reservas que nuestro humanitarismo nos merece ¿cómo negar que todos, en el fondo, al iniciarse una guerra sentimos ese particular estremecimiento gozoso del espectador ? (3) I en un esdeveniment tan important com la

DIARIO DE MATARÓ Y SU COMARCA

DE AVISOS Y NOTICIAS

REDACCION Y ADMINISTRACION, RIBERA, 88

Cada suelto 5 CENTIMOS

Año XX

Viernes 14 de Agosto de 1914

Número 5645

Subscripción.

Mataró y Comarca. 1 peseta al mes.

España. 2 pesetas trimestrales.

Estranjero. 12 pesetas semestrales.

Anuncios y avisos a precios convencionales.

Instrucción 6-66, no se devuelven originales.

La Veu del Círcol

ANY. II

Periodic quinzanal del Círcol Catòlic d'Obrers de Mataró

N.º 46

EL LIBERAL

Semanario político, liberal monárquico de Mataró y su distrito

PRECIOS DE SUSCRICION

En toda España 3 rs. al mes.
Número sueltos, 1 r. de vil.

REDACCIÓN y ADMINISTRACIÓN: Rambla de Mendizábal, núm. 45

TELEFONO 127

ANUNCIOS Y REMITIDOS

A precios convencionales.
No se devuelven originales.

Primera Guerra Mundial, les fòbies particulars surten com un element més a afegir per part del periodista de torn. *Impresiones de París: No sé si el loco empeño de entrar de nuevo en París para destruir la Babilonia moderna llegarán á realizarlo ahora los alemanes; pero si lo consiguieran, presenciáramos uno de los espectáculos más grandiosos de la historia del Mundo.* (4) I una de les raons importants del recolzament als imperis centrals per part dels catòlics serà la qüestió religiosa. Com que religió catòlica i guerra són elements contraposats, alguns catòlics mataronins justificaran la seva posició afirmant que els aliats són ateus, a diferència dels imperis centrals. Com ho demostra un article de *La Veu del Círcol*. *La simpatía que gran part de les dretes espanyoles manifesten tenir a l'Imperi del Kàiser ... no és altre que la següent ... La tercera república francesa ha tingut com a característica, sobre tot, l'opresió de les consciències ... i el Kàiser ha procurat tenir sempre mira especial en no postergar ni oprimir als catòlics. Alemanya representa doncs actualment, en front de França, el principi de llibertat religiosa.* (5)

Però totes aquestes raons exposades pertanyen més o menys a l'emoció i als sentiments. La realitat

i el coneixement exacte dels fets i de les circumstàncies faran que una part dels sectors conservadors mataronins adopti posicions ben divergents respecte dels plantejaments inicials.

NEUTRALISME I PAU.

La neutralitat espanyola és acceptada unànimement per tots els sectors de la societat. Només hi ha una veu discrepant, la dels seguidors de Lerroux. Però, com diu Pierre Vilar, *Lerroux quedó desprestigiado en 1909 por su poco glorioso papel en la Semana Trágica.* (6) I la posició lerrouxista serà aprofitada pels conservadors per a ficar en el mateix sac tots els seus adversaris polítics pro-aliats. *Republicanos, socialistas, hijos todos del pueblo, preguntáos ahora si le interesa, poco o mucho a Lerroux la sangre de los trabajadores y la paz de las familias proletarias...* (7)

Però les raons donades per la premsa són unes altres, especialment la manca de potència naval. *Neutralidad: no podemos adoptar otra porque nuestra potencia naval no nos permite aportar de pronto ningún elemento de peso, de valor positivo a favor*

de ninguno de los beligerantes. No debemos, porque en primer lugar no tenemos ningún compromiso que cumplir y en segundo, ningún favor que agradecer. (8)

La realitat, però, era ben diferent. L'any 1914 l'exèrcit espanyol era immers en un procés de manca d'operativitat gairebé total. *En 1909 las fuerzas militares españolas tenían la más baja proporción de artillería por cada 1.000 hombres comparados con cualquier otro ejército de Europa sin exceptuar siquiera Montenegro y Portugal ... un experto descubrió en 1914 el ejército rumano (que era equivalente al español en número de soldados) tenían sólo un tercio de sus oficiales, disponía de algo más de artillería y costaba únicamente alrededor de un tercio de lo que costaba el ejército español ... La conclusión que sacó... es que era un aparato militar considerablemente más eficiente que el español.* (9)

Però acceptar la neutralitat no vol pas dir estar a favor de la pau. Són els catòlics els primers a fer una crida per la pau des del primer moment de la guerra. *A los que rigen los destinos de los pueblos, encarecidamente rogamos y suplicamos también, que*

Representació d'un soldat alemany. *Historia de España*. Editorial Planeta, Vol. IX, p. 213. Public Library New York.

procuren arreglar sus discordias para bien de la sociedad humana ... Que se apresuren a entablar negociaciones de paz y estrechase las manos... (10)

Tot i amb això, la gran raó de la neutralitat no serà la manca de poder militar, sinó la conjuntura favorable per poder fer el negoci que tota guerra comporta. *España tranquila y neutral tiene el deber de pensar en su porvenir comercial y en el desenvolvimiento de su industria, tan próspera ya... Mientras las demás naciones se batan, queriendo dar prueba de la fuerza brutal de sus armas, y cuentan los éxitos por la cantidad de terreno adquirido, España debe trabajar en paz por el progreso de su comercio e industria.* (11)

Per tant, el rerafons de la neutralitat que realment interessava els conservadors mataronins era l'econòmic. La premsa reflectia també els comentaris de cafè que comporta qualsevol esdeveniment important. *Ventajas de la guerra: córcholis el seudónimo, ... que en los cafés de Mataró se ha abierto, ¡No es floja la ventaja de abrir los ojos y despertar la inteligencia tan ciega y dormida! Ya que ahora en los cafés se habla de Namour, Amberes, y Belgrado en vez de hace unos meses solo de ¡Maura sí! ¡Maura no!* (12).

L'ESPERANÇA ECONÒMICA.

Mataró vivia al voltant de 1914 una clara etapa de recessió en la indústria tèxtil i la guerra obrirà la possibilitat de recuperació. La necessitat dels exèrcits, principalment del francès, de proveir les seves tropes farà que les indústries retornin a la normalitat productiva. *En efecte, la indústria catalana després d'una curta etapa de recessió iniciarà una gran activitat productiva mercè a les grans comandes estrangeres.* (13)

I els industrials de Mataró lluitaran per aconseguir la part més gran possible de les comandes, com ho reflecteixen les notícies de la premsa, que, a més, denoten un interès creixent. *Algunos comerciantes de España han recibido de Francia la petición de enviar al gobierno francés una nota de todos los géneros de punto que pueden vender. Es un hecho la presencia en Cataluña de comisionados extranjeros que han venido a encargar gran cantidad de mantas y géneros de todas las clases, habiendo hecho entre Sabadell y Tarrasa un pedido de millón y medio de docenas de medias.* (14) *Bien Muy Bien: se asegura (...)* que no se puede dar abasto a los pedidos que hacen. Los compradores se ofrecen a pagar al contado y no ser exigentes en la calidad del género fabricado. *La Industria*

Representació de les dues democràcies, França i Anglaterra
"la rossa Albíó i la castanya Marianne". *La Esfera*, 28-2-1914
Historia de España. Editorial Planeta, Vol. IX, p. 214.

que espera hacer mejor campaña es la que se dedica a la fabricación de mantas de abrigo y prendas interiores. ¿Cuándo le tocará el turno a nuestra especial en géneros de punto? (15).

La mobilització dels industrials mataronins és immediata. *El miércoles de esta semana una comisión de Fabricantes señores D. Antonio Gassol, D. Tomás Colomer, D. Manuel Torres y D. Isidoro Ribas van a Madrid con el señor Moret, para pedir parte del pastel, visitando al Subgobernador del Banco de España Sr. Escudero y al Sr. La Cierva y al Conde de Romanones. Piden ayuda en favor de los tejidos de Mataró por sufrir una crisis notable.* (16)

La contradicció entre ideologia i economia és evident; d'una banda, admiració sentimental pels imperis centrals, i, de l'altra, la realitat de la venda de productes tèxtils a un aliàt, França. I serà l'economia la que triomfarà; la realitat per damunt del sentiment, sentiment que anirà canviant durant el conflicte, quan els alemanys ataquin progressivament els vaixells exportadors dels productes destinats als aliats.

CONCLUSIÓ.

Com a conclusió, podem dir que els sectors conservadors mataronins, en l'esclat de la Guerra Europea, van recolzar sentimentalment els imperis centrals, enfront dels aliats. Que davant de la realitat econòmica de la ciutat, recessió en el sector tèxtil, van canviar la seva actitud inicial de suport, ja que el negoci tèxtil es trobava en el costat oposat, en el camp dels aliats, i més concretament amb França.

Que cap partit o grup dels que componien el sector conservador va fer una crítica de la guerra en si mateixa, i que només els catòlics, des del primer moment, van demanar la pau.

Que, en el moment estudiat els articulistes dels periòdics locals no varen fer una reflexió profunda de les causes de la guerra i que, per tant, es va caure en el predomini de les simpaties i de les fòbies particulars, com va fer, per exemple, *La Veu del Círcol* acusant la maçoneria, i que només molt puntualment es va parlar dels motius econòmics i comercials de la guerra.

I que la lluita de les opinions es va realitzar a nivell de tertúlia de cafè.

Antoni Llamas i Mantero

NOTES.

- 1.- *Diario de Mataró y su comarca*. 18 de agosto, 1914.
- 2.- *Íd.* 8 de agosto, 1914.
- 3.- *Íd.* 6 de agosto, 1914.
- 4.- *Íd.* 14 de agosto, 1914.
- 5.- *La Veu del Círcol*. 15 de noviembre, 1914.
- 6.- VILAR, Pierre. *La historia de España*. Crítica. Barcelona 1984, p. 106.
- 7.- *Diario de Mataró y su comarca*. 24 de agosto, 1914.
- 8.- *Íd.* 7 de octubre, 1914.
- 9.- PAUNE, S.G. *Los militares y la política en la España contemporánea*. Sarpe. Madrid, 1986. Biblioteca de la Historia. Núm. 12, p. 113.
- 10.- Primera Encíclica del papa Benet XV. *El Liberal*. 10 de octubre, 1914.
- 11.- *Diario de Mataró y su comarca*. 10 de septiembre, 1914.
- 12.- *El Liberal*. 26 de septiembre, 1914.
- 13.- IZARD, M.; RIQUER, B. *Conèixer la història de Catalunya*. Vol IV. Vicens-Vives. Barcelona, 1983. p. 176.
- 14.- *El Liberal*. 10 de octubre, 1914.
- 15.- *Íd.* 3 de octubre, 1914.
- 16.- *Íd.* 10 de octubre, 1914.